BIZKAYA

Natxitu.

Gariĺa 'ren - 17 egun zoragaŕiya zango zala esan neban lengo astian aña egun atsekabezkua izan zala san beaŕak miñ andiya emoten aust, baŕu-baŕutik. Larunbata goizeo amaiketan artu genduan albista Gobernadore yaunak galasoten euszula yayak egiteko eskatuta geunkan aibena.

Eŕi guztija zurtuta gelditu zan, eta ŕazoyagaz esate eben: etxagok ba men «eŕebolosiño» bilduŕik be.

Asko minduta ikusten ziran guztiak, bai abertzaliak eta bai abertzae eztiranak, batez be zaŕak. Onek sate eben gaztiak noiz gura eta nun ura entzun eta ikusiko ebezala yaok, baña eurak bertan izan ezik..... un ikusteko?

Itxaron egizue ardura barik, uste zango dabe su txikiya lez euren puzagaz geure biotzetako sua amatauo dabela, baña gure biotzetako sua u gar andiyak dira eta aixe oŕegaz istu, aunditu eta ikaragaŕiya egiten abe, ez da au ariñek arin otzituko. Oŕetarako eŕitar gustiyen laguntauna eskatuten dogu, batez be zuek exa aidian bizi zarien emakumiak, uekin badot itxaropena: danok bat giten badogu yayak edertuta ospako doguz eta ez dogu asko itxarorik izango.

Gernika'ko Txara - txara aldriari ardin dirautsat: zur egon daitezala eure eupadia entzuten dabenian zera begiratu barik bertara etorko.

Akorda'ko «Gero Arte»ri.

Zeuk diraustasunez neure iskirimiyak edo ipuñak atsegin yatzuez euen eŕiyan: baña niri ez yatezak a atsegin egiten igandeko lako yak bertan euki eta neuri ez izpartxu t bidaldutia. Ogoñopek «preskui» andiyak ei yabizak ortik eta preskura» oŕek ¿eztozak lagun arkuak izaten? ¿Ezkozak lagunak a? Kontuz ibiĺi adi «gero», baña r edo zer gordeko duan niretzako orde egizak ondo neu ikusi «arte». orionak.

Naskaldiya.

Bitxuriyen zortzi iĺabete gudarian eginda geure artian dogu Zamuo 'tar Ander abertzale zintzua. zera ez biurtuteko etoŕi ei da. Zoonak zeuri eta zeure gurasueri.

KURUTZE-GANE

GORUNTZ - GAYAK

Eunak, bale-bizaŕak, zumitz ugaŕ-gaitzak

Zubiri'tar Bingen

rtekale, 50 BILBAO

Mañari.

Juan-etoŕijak.

Emen alditxu igarota, larunbatian n zan Eibar'era, Usaola'tar Birkianderea; Otxandiano'ra, juan zan, ofotxategi'tar Kepa mutiĺa. Bilo'ra, Usaola'tar Martine anderea.

Gexuak.

Egunontan gexorik aurkitzen da, untza»ko Agiŕezabal 'dar Kepa etra) anderea. Arin osatu.

M'tar M. neskatiĺa, bere gexo lun apur bat oberantza eginda aurzen da. Goikuari, beronentzat (koni ba'yako beintzat) osasuna bijoz eskatzen dautsogu.

Zornotzara.

Larunbatian eta igandian, Laŕea'ko mentuan Karmel'go Ama'ren ainz ospatu ziran elizkixun edeŕetaemetik be lagun asko juan zan. ñaritaŕok, Karmel'go Neskutza'ri eraspen andija beti ixan dautsogu . Auŕerantza be olan jaŕaiko al gu.

Abadiñora.

Bijar, astelenian, Abadiño'n ospatuko dan jeltzale mitiñera juateko emeko abertzaliok pozik gagoz. Bertan itz - egiteko diran izlarijari entzuteko gar andija dago-ta,

Umien azterketak.

Lengo asteko barikuan, emeko eskola-umiak urteroko azterketak egin ebezan. Eta, urte betian ondo portau zirala-ta, gure alkate jaunak gozokijakaz saritu ebazan.

Kereixak jaten.

Igande aŕatsaldian etoŕi ziran Durango'tik kerixak jaten «Gogoŕa» bere emaste on «Amagoya»z, E. A. B. lendakari agurgaŕija dan Areĺio'tar Gixane ta Oleaga'tar Josepiñe neskatil abertzale zintzua.

Emeko kereixia, edonun jan da be zunda edeŕekua ixaten dan aŕen, bertan zugatzetik jaten dana baña, askozaz gozoagoa ixaten da. Oŕegatik etoŕi ziran Durango'tik ona. Ederto egiña «Ur ona edaten ituŕira, ta kerixa ona jaten Mañari'ra.

Eguraldija.

Aspaldijon negu antzekua dogu; otza ta euritsua.

Aurten, orañarte beintzat, udarik eztogu ixan, eta ixateko itxurarik bez. Au dala ta, lugin gixajuak, garijak noz eskuratuko, artega ta urduri dabiltz. Goikuak lagun begizku gustijori.

MAÑARIKO

ELEIZ - JANTZIAK
ABADIENTZAKO JOSTOLA

José Moreno'ren semiak

Dato 15 - Gazteiz - Vitoria

Beŕitu.

Sagaŕa ugari.

Aurten be, Jaunari eskeŕak, igasi dau urtian lez, amaika sagasti eder badago, Bagiĺaren 5'eko aŕi, txingor eta abaŕek kalte apuŕa egin aŕen. ¡Beŕituar lugiñak, gure Jaun ona beti emaiĺe dago! Eskuŕez beteriko arteak dirudie emengo sagastietako sagarzugatz asko. Igas sagar urte, eta aurten urte barik geiago.

Baña....., nun dira igas urtu diran sagaŕen urak? Nik ez dot bada ikusten iñora upeltxo bat be urteten. Neu asi biarko naz gustiari adierazoten, udara be eldu gara ta, oraintxe dala sagardua erateko sasoirik onena. ¿Nor egon aldi onetan «ugaitzeŕekatxu» ondoko sagaŕaren ura edan barik?..... Ni ez.....

Naste boŕaste.

Igasi dan 9'an, bete zituan lur-aldi onetan 42 urte, nire lagun dan Antxustegi'tar Jon'ek. Baskal-onduan eskeñiak izan ziran akeit goxoagaz bere lagun gustiak..... jausi ziran banaka-banaka txokor batzuk be..... Iĺuntzian, egunari zor yakona emoteko, dantza zoro bat egin zan. Eguren'ek panderu - soñua joten ebala amaikatxo jolastu ziran, Iñes antzola batez be. Ondotxu erakutsi eban, sarkotia izan aŕen, anka eŕena berea ebala. Urte askotan izan daitezela bardin.

Baita be, bere seme Iĺuŕiñori leporatu jakoz 24 urte, iĺ onen 6'an. Urte askotan olantxe bizi izateko izan zaitezala. Zorionak biori.

Pelota.

Juan dan igandian zortzi, izan genduan geure eŕiko pelota-tokian, jokutxo polit bat. Bi Ondaŕutaŕ'ek emengo iruri. Ekiñaldi eder ondorenian, eritaŕak geratu ziran txapeldun. ¡Gogor mutiĺak!

Itauna bat.

¿Ezin leike gure eŕian pelota-txapeltza bat, dagoan zaletasun bizia ikusirik? Nik baietz uste dot, geure artian, saritzarako laurleko mordo bat batu ezkero ¡Bai..... etz!!!

M. E. PAULO

Elantxobe.

Karmengo eguna.

Ederto ospatu genduan. Egiz, izlari ospetsua dan Laŕañaga'tar Eukeni jaunak, asko elizaratu ebazan. Uŕengo datoŕenian. eta laster izango ei da emen baŕiro, entzule geyago izango diĺu. Zorijonak, jauna, urte on askotan Jaunaren eta euskeriaren aintzarako.

Atxaŕera

igoteko, zaletasun aundija dagon aŕen, eurijok diriala-ta, zaŕak beintzat, ezingo dabe ara igon. Eurija, eurijen ganian; txaŕena, guk idazten diñardugun Santa Marina-goxian, gojak iĺun dagoz, Akordataŕen eŕuki andi barik. Zuen lagun kutun ta zintzo garan aldetik, benetan gertaera onek asko mindu gaitu.

Baseŕitaŕak pozik.

Argazkijak, eŕetratuak egiteko tramankulua erabiĺten bagenkigu, irakurle, zelako argazkijak atarako genduzan. Emen, uda-aldian beintzat, endore jaunen aginduz, seirak baño lenago, euren esne ta barazkijak saltzeko, eŕijan sartzia galasota daukie. Seirak orduko, eŕi inguruan begira egoten dira. Ordua daneko, aŕapaladan, bata baño, bestia lenago, Natxitu, Ibaŕangelu, Akorda ta Arteaga'ko astuak «estropadia» ixaten dabe egunero, Elantxobe'ko bide baŕian. Ikusgaŕija... lotijak ez dirianentzat.

Baseŕitaŕak negaŕez.

Baña, aspalditxuan, baseŕitaŕak, motel jabilkuz. Ona guk, esne-biĺa juanda, atetan, baseŕitar batzuri entzun geuntsona, gixajuok, bustita zatoze! esan neutsenian:—Ai ene, soñeko bustijak baño, gure basteŕak burukomiñ geyago emoten deuskue. —Aŕirik be ez dozue izan ondiñok ba!—Ez, ez, baña, gure garijak etzuten joakuz, erne ta ustelduten. Baratz eder-ugarija geunk.n... baña eurijok.. —Bai ba, urten eban alako amuma simel-goxo batek, bai ba. Jaunaren auŕian auspaztu biaŕian, beste toki batzuetan auspaztu ta makurtu ta etzuten dira gaur da... Uŕenguan garijak ez-eze, baseŕijak be etzun ta ustelduko jakuz. Baña, gure amuma, esan eban, sagar goŕi antzeko baseŕitartxu urten - eder batek, gure amuma beti bat. ¿Ez al dogu jolastu biar gaztiak ala? Beti zirikadia?—Ara iĺoba, ni oin enaiz gauza, kumatxuan dagon txikitxuari lo—eragin eta arto —adaŕagaz eulijak kentzeko baño. Baña neu be jolastu nintzan aŕen, ez zuen erara, nasai ta belu, iĺunduta. ¡Olgau, olgau! Zure aitak, eta zure ama dan nire alabiak, ondo ikasi dabe, berbatxu ori. Baseŕijak burua jasoten dabenik ez dakit. Iĺoba, zuk eta zuen antzeko askok «eŕogatiba» txaŕak, txaŕak darabiltzuez.—Amuma, esan geuntson, lo-lo eragiñ, ta eulijak kentzeko baño geyagorako zara zu. Ez al da egija, irakurle?

Jazorikua,

Bizkai-Araba egaleko eŕitxu baten iĺabete ez dala, jaso zan. Eŕiko jayak zirian. Udal - etxeko leijo-zabaletik, enparantzara begira euzko-izlari, mitiñero zintzo bat. Plazan soñua... Eldu zirian, albo-eŕiko neskatiĺa batzuk, papaŕian E. A. B. ikuŕiñak ebezela, baita laster dantza nastuan asi be. Gure izlarija sututa jatxi zan, ta esan eutsen: «Aŕen neskatiĺak, olan jaŕaituteko, edo ikuŕiñok kendu betiko, edo dantza nastuok itxi betiko». Naŕu baŕijagaz lengo txakuŕak izateko, ez da izen baŕirik biar. Lengo apurtutik, taŕat eta txaŕat gure mantaŕak arituten bajoyakuz ez dogu ezer egin. Atxaki baŕijak, gaiztakeri zaŕian jaŕaĺuteko ez dagoz ondo. Izen baŕijagaz, asmo baŕijak, bide baŕijak, oitura baŕijak biar doguz.

LILI-EŔEŔA

Irakuŕi EKIN

Ea.

Uda-zaliak.

Aurten udiak betondo iĺuna daukon aŕen-be, baidatoz uda-zaliak, igaro diran urtietan baño zerbait geyago; atsegintzu izango al jake danori bertoko egotaldije.

Datozanak.

Manila'tik etoŕi da eŕiko seme prestua dan Agiŕe'tar Mati bere sendijagaz. Zorionak.

Dabiltzanak.

Arantzazu'ko Ama ikertutera izan diraz emetik, urtearo lez, banaka batzuk ibilkun deunez; uŕenguan be juateko gogo bixijagaz etoŕi diraz.

Baita igandian deun Kistobal zala -ta, izan diraz emetik Nabarniz'era amaikan bat lagun, danak etoŕi-ei diraz oso pozik eta baŕiro-be juateko, goguagaz ba an jaupari on batek erakutsi dautsez bere etxian iñun diran asabetako gauza zaŕak. Zorionak jaupari jaun oŕeri ta jaŕaiĺe asko euki daizala.

Txadonkizunak.

Urtearo lez emeko Miren donearen txadonan ospatuten dogu Ama Karmen'guaren bederatziuŕena; notintza aundija dabil gauero Ama onen oñetan. Berak saritu zaizela ba guztiok.

Lugintza.

Lugiñok eroztaka gabiltzaz lursagaŕak eta garijak uzteldu biar jakuzala-ta, baña ez gaizan laŕiĺu, Goiko Jaunak dauko gure arduria-ta.

PRAISKUREN LOBIA

Eleiz - jantzi ta urregintza

A. Rui-Wamba

Eleizak jasteko biar dan gustia emen aurkituko dozue ona ta merke

Plaza Nueva, 10 Uŕutizkiña 14.238

BILBAO

Lemoniz.

Kristiñau-Ikasbide-Eguna.

Mungia'n egiñ dan dotriña-jayan ume asko batu ei zirean alboetako erietatik «Ekiñ»ek diñoskun lez;,baña Lemoniz'tik iñor bere ezta yoan. ¿Zer dala ta? Ez ete dago emen umerik? edo ez ete dakie Lemoniz'ko umeak dotriñerik?

Atzo.

Oraiñ amar amabi urte ume asko ikusten genduzan Eleizan dotriña ikasten. Baña gero erbesteko bat, euskera'ri goroto andia eutsan bat sartu zan *endredetan* eta umeak aldendu zirean Eleiza'tik; augaitik Lemoniz'ko umeak eztakie dotriñerik.

Gaur.

Umeai, danok dakigun lez, etxake irakasten dotriñerik Eleizan baño. Oŕegaitik esan dauskue abadiak beiñ baño geiagotan bidaltzeto umeak Eleizara. Alan ta bere ume gitxi ikusten dogu dotriñean. ¿Norena ete da? erua? ¿Gurasoena? Abadiena? norena? ¡Chi lo sa!

Biyar.

Gaurko umeak izango biyarko gizon emakumeak, landara gaztea zugatza egiten dan antzera; baña okeŕa dan landarea ezta zugatz arteza izango, gaztea danian artezaten ez bada. ¿Zelango gizon eta emakumak urtengo dabe Lemoniz'ko umeak? Lemoniztaŕak: maite ba'dozuez zeuen umeak bidaldu dotriñera.

Eguraldia.

Oso txaŕa da aspaldi'ko eguraldia. Lugiñak laŕi dagoz, aurten ez dala ezer bere *koixuko* ta: ez patatarik, ez artorik, ez pipeŕik, ezer be ez.

Bidaztiak.

Udea igarotera etoŕi dira Barzelona'ko Emakume-Abertzale-Batza' ko Lendakaria, euren seme-alaba Imanol eta Jone'gaz. Ondo etoŕiak.

IMANOL

Gatika.

Kistar-ikaskunde jaya.

Mungian egin zan eta gustiz ederto eguan. Ume txiki talde andiak ziran bertan, eta ederto erakutsi zan zelan bear egiten dan eŕi gustietako Kistar ikaskuntzan... gogor. Ederto dago, olantxe egiñ bear dogu danok zar eta gazte, geure azkenaren asieria ortxe dago-ta. Eskeŕak dopatseguz arazu onetzaz bear egin daben danari baita be eŕi onetako neska gasteari jai gustietan umiari irakasten jaŕaitzen dautse-ta. Auŕera be olantxe jaŕaitu.

Ikusi genduzan Mungia'n urte batzuk emen eŕi onetan igaro dabezan jaupari diran Gangoiti'tar Iñaki eta Begoña'tar Bitor Jaunak.

Berba-aldi poza egin gendun eurakaz: goguan saŕi erabiĺi daroaguz eurok.

Eskontza.

Igaro dan larunbatan eskondu ziran eŕi onetako Bilbao'tar Anastasi Saŕia'tar Jone neskatiĺiagaz. Zorionak dopatseguz euren bizimodu baŕian.

Ezpata-dantza.

Iĺa onen 23'an urtengo dabela esan euskuen lenengoz jantzaldia egiten; ederto urtengo dabela entzun dogu gastetxuak be laster dagoz gertu, anka politan jabe dira eurok.

Lezamako «Ejolari»ri be esango yako ikusi nai badituz, Txosnak burua berotu ete deutzun nago gauza asko esaten zituzan berak. Zuk siñistu egin ete dozuz? Idazlari baŕiak askotxu esanagaitik ez ikaratu, geuk arteztuko dogu dana neure esana egiten badozu.

Zeosertxu nik, esan guria
deutsat «Ejolari»ri,
ezkeŕak miĺa zeure goguan
aurkitu nazalako ni.

Iĺ ete nazan zeure goguak
erabiĺi zaitu laŕi,
ez ikaratu Jaunan ezkeŕaz
pozaŕen aurkitzen naz ni.

Izpartxu batzuk idatzi dodaz
nozik beiñ euntz eŕitik,
ezeutu nozu ziur-ziur zuk,
euntzaren bekekoretik.

Olan ez balitz neure goguak
ez deu eiten uts makala,
Bekekorera zur neure ustez
egoten da beti akaŕa.

Euntz eŕi ta aker eŕien
erdi-erdien jaŕirik,
ez dozu esan iñoztxu bere
zeure pistien baŕirik.

Esan egizu bilduŕik gabe
geratu zaite egien,
len bazan bere ezagozala
orain zu zori-eŕien.

Eŕi polita aurkitu dozu
toki polita Lezama,
oraiñ urtiak txori eŕia
azkok esaten eutsana.

Akaŕak eta euntzak batera
egiteko euren ŕerie,
egoki-egoki dago neure ustez
erdien txori-eŕie.

Onek guztiok batu ezkero
egingu ŕeri edeŕa,
onetarako prestau bearkozu
akartxu baten iztaŕa.

Auxe eiten bozu, esker berua
izango dozu ugari,
ŕeri eguna noz izango dan
egizu zuk iragaŕi.

GAŔARTE

Eŕigoiti.

Aŕie.

Aurten iñozko kanporik edeŕena egon da; baye lenguneko aŕiek kalte andiek egin dauskuz. Asi Olan eta Madalen-goitiraño, Morga alde guztie, oso apurtute itxi dau. Benetan iñoz ikusi ez dan lako aŕi-yaustea zan a. Asko dire txarto geratu diriank.

S.